

**Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΠΕ ΣΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ  
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ  
ΕΛΛΑΔΑ.  
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ  
ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ**

Λιάνα Στυλιανού, Υπεύθυνη ΚΠΕ Νάουσας, Δασκάλα

[arapitsa@otenet.gr](mailto:arapitsa@otenet.gr)

## **ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

*Οι προτάσεις εναλλακτικού τουρισμού στην περιοχή της Νάουσας διαμορφώνονται με κέντρο αναφοράς τον ορεινό όγκο του Βερμίου. Οι παράμετροι που διαμορφώνουν τις θεματικές ενότητες του εναλλακτικού τουρισμού στις οποίες συνεργάζεται το ΚΠΕ Νάουσας είναι η περιβαλλοντική, η παραγωγική, η μουσειακή, αρχαιολογική και η άυλη κληρονομιά. Η ιδέα του τρόπου οργάνωσης και διάχυσης των προτάσεων ήταν απόρροια των αποτελεσμάτων της εφαρμογής του ευρωπαϊκού προγράμματος TECCN στο οποίο συμμετείχε στο ΚΠΕ Νάουσας. Οι προτάσεις αφορούν ομάδες τουριστών περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένες με στενή και ζωντανή σχέση με τη Περιβάλλον και τον πολιτισμό. Η επιτυχία των προτάσεων έγκειται στην προβολή ενός συνόλου δραστηριοτήτων ανά εποχή και στηρίζεται στην ανάπτυξη κλίματος αποδοχής και συνεργασίας των συνεργαζόμενων δομών της τοπικής αυτοδιοίκησης, των δομών του Υπουργείου Παιδείας Πολιτισμού και Αθλητισμού και του Υπουργείου Περιβάλλοντος, συλλόγων και φορέων εθελοντισμού.*

**ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:** Κ.Π.Ε. και Αειφόρος Τουρισμός

**ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ:** Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, εναλλακτικός τουρισμός, αειφορική ανάπτυξη, πολιτιστική κληρονομιά, άυλος πολιτισμός, οινική παράδοση, φυσικό περιβάλλον.

## **ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι συνυφασμένος με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον και αποτελεί το μεγάλο αναδυόμενο πεδίο οικονομικής δραστηριότητας για τον 21αι. Ο εναλλακτικός τουρισμός που οραματιζόμαστε για την πόλη της Νάουσας και την ευρύτερη περιοχή μας είναι ο οικονομικά βιώσιμος τουρισμός, με προοπτική δεκαετιών, ο οποίος δεν θα επιφέρει βλάβες στο Περιβάλλον καταστρέφοντας τους φυσικούς πόρους της περιοχής μας.

Το κέντρο διαμόρφωσης των προτάσεων εναλλακτικού τουρισμού είναι το βουνό Βέρμιο (με το σύνολο των εγγραφών που έχουν χαραχτεί στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον - landscape). Έχει χαρακτηριστεί ως περιοχή natura γεγονός που καθορίζει και το πλαίσιο του εναλλακτικού τουρισμού, καθώς οι προδιαγραφές προσδιορίζουν το βαθμό προστασίας της Φύσης, της ειδικής φέρουσας ικανότητάς της και των εσωτερικών ζωνών της.

Τον εναλλακτικό τουρισμό στη Νάουσα τον οραματιζόμαστε πολυποίκιλο, κατευθυνόμενο σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμών (target groups) που ενδιαφέρονται για ποιότητα και ποικιλότητα. Παράδειγμα ομάδας στόχου αποτελεί η ομάδα των νέων που είναι εξοικειωμένοι κυρίως με τον περιβαλλοντικό τουρισμό μέσα από τα σχολικά προγράμματα. Παράδειγμα ποικιλότητας αποτελεί ο συνδυασμός Περιβαλλοντικού τουρισμού με τον πολιτιστικό τουρισμό, τη ορεινή και τη χειμερινή διαβίωση, τον αθλητικό τουρισμό, τη γαστρονομία της περιοχής, τον οικότουρισμό κ.λ.π.

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των προτάσεων εναλλακτικού τουρισμού στις οποίες συμμετέχει το Κ.Π.Ε. Νάουσας, εστιάζονται στον υποψιασμένο τουρίστα ο οποίος έχει πιο στενή και ζωντανή σχέση με τη Περιβάλλον (Φυσικό και Ανθρωπογενές), τον πολιτισμό, είναι περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένος με καθημερινές πρακτικές που σέβονται το Περιβάλλον. Το προφίλ αυτού του τουρίστα αρέσκεται σε μικρές παρέες και έτσι δε συμπράττει στην διαμόρφωση ενός κλίματος μαζικού τουρισμού, επιθυμεί υψηλή ποιότητα στην παροχή υπηρεσιών, νέες μορφές αναψυχής με περισσότερες και πιο αυθεντικές εμπειρίες μακριά από εμπορευματοποιημένες περιοχές με εκλεπτυσμένο τρόπο και ευαισθησία σε θέματα περιβάλλοντος. Οι δραστηριότητες που αναπτύσσει το Κ.Π.Ε. αφορούν στην προστασία της Φύσης και της ζωής, της οικονομίας και της κουλτούρας της τοπικής κοινωνίας, συγκλίνουν με τους σκοπούς του εναλλακτικού τουρισμού στην περιοχή μας.

## **ΣΚΟΠΟΙ - ΣΤΟΧΟΙ**

Ο εναλλακτικός τουρισμός στηρίζει την ανάπτυξη της περιοχής μας ενισχύοντας τις προσπάθειες βιωσιμότητας της. Η συνεισφορά του Κ.Π.Ε. είναι θεματικές προτάσεις που διαμορφώνουν ένα σύνολο δραστηριοτήτων και δράσεων που εστιάζονται στον πολιτισμό, στην κοινωνικότητα, την προσφορά εμπειριών, στην ανάδειξη και εκτίμηση της τοπικής κουλτούρας. Με σκοπό να απελευθερώσουν τον ενδιαφερόμενο από την καταπιεστική καθημερινότητα του, τη βιασύνη, το ωράριο, το άγχος και το stress, τη ρουτίνα στη ζωή της πόλης.

Για την ανάδειξη όλων των θεματικών πεδίων του εναλλακτικού τουρισμού το Κ.Π.Ε. αναπτύσσει δράσεις ευαισθητοποίησης των πολιτών, σχεδιάζει και υλοποιεί δράσεις που αναδεικνύουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής, δραστηριοποιείται προς την εγκαθίδρυση συνεργασίας των επαγγελματιών, προτείνει και κατακτά σταδιακά τη συνεργασία φορέων εθελοντισμού, φορέων ΟΤΑ και άλλων συλλόγων ώστε να καταγραφεί και να αναδειχθεί η κληρονομιά της περιοχής (περιβαλλοντική, αρχαιολογική, μουσειακή, παραγωγική, άυλη).

## **Συνεργασία με φορείς, συλλόγους**

Το ΚΠΕ σε συνεργασία με τον Όμιλο Τουριστικής Ανάπτυξης της Νάουσας έχει στραφεί προς τους επαγγελματίες της περιοχής που ασχολούνται με τον τουρισμό (επαγγελματίες εστίασης, ξενοδόχους, παραγωγούς ιδιαίτερων ντόπιων προϊόντων, οινοπαραγωγούς και οινοποιούς), με σκοπό να δημιουργήσει κλίμα συνεργασίας ώστε να αναδείξουν τις δυνατότητες τους συλλογικά.

Επιπλέον σύλλογοι, όμιλοι (αθλητικοί, πολιτιστικοί, περιβαλλοντικοί, κλπ) φροντίσουμε να συνεργαστούν ώστε οι δράσεις τους ανά εποχή να συνδυαστούν και να προβληθούν δίνοντας στον επισκέπτη μια συνολική πρόταση ανά εποχή. Η ενοποίηση και ανάδειξη των προτάσεων αφορούν στην αναψυχή (αισθητική απόλαυση του τοπίου, περιδιάβαση της περιοχής), την παράδοση (θρησκευτικά δρώμενα, μοναστήρια, λαϊκά δρώμενα, παραδόσεις, θρησκευτικά και λαϊκά πανηγύρια), τον πολιτισμό (υλικό και άυλο), τον αθλητισμό (προτάσεις άθλησης ανά εποχή και όλο το χρόνο), το περιβάλλον (περιβαλλοντικά μονοπάτια στη φύση και στην πόλη), τα μουσεία και οικομουσεία.

## **Η ΠΟΛΥΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ**

Η πρόταση που περιγράφετε αποτελεί το πόνημα μιας διετούς σύμπραξης του Κ.Π.Ε. Νάουσας με ευρωπαϊκούς φορείς που εργάζονται για την ανάπτυξη του βιώσιμου εναλλακτικού τουρισμού σε περιφερειακές περιοχές μικρής επισκεψιμότητας αλλά με ενδιαφέρον τουριστικό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο φορέας *venti di cultura* στη Βενετία που εργάζεται προς την κατεύθυνση διοχέτευσης του όγκου των επισκεπτών της Βενετίας στην ευρύτερη περιοχή της λιμνοθάλασσας αποσυμφορίζοντας την ιστορική πόλη, (TECCN, 2011).

Το τελικό προϊόν του διετούς προγράμματος βιώσιμου εναλλακτικού τουρισμού με σημείο αναφοράς την λεκάνη της Θεσσαλονίκης και μελέτη περίπτωσης την περιοχή της Νάουσας επεσήμανε την αναγκαιότητα να διαμορφωθεί ένα φάσμα ομοειδών και διαφορετικών αξιοποιήσιμων και προσβάσιμων προορισμών της Κεντρικής Μακεδονίας, να ομαδοποιηθούν και να διαμορφώσουν ευρύτερες θεματικές ενότητες (αρχαιολογικοί, ιστορικοί, περιβαλλοντικοί, προορισμοί αναψυχής, δυνατότητες άθλησης, ευκαιρίες πολιτιστικών εκδηλώσεων).

## **Η μελέτη περίπτωσης**

Η περιοχή της Νάουσας είναι αναγνωρίσιμη για συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της (οίνος, χειμερινός τουρισμός, δρώμενο αποκριάς, πλούσια βλάστηση, άφθονα νερά, φρούτα), στηριζόμενοι σ' αυτά στοχεύουμε στην ανάδειξη όλων των πλευρών θεματικού τουρισμού που διαθέτει.

Ο σχεδιασμός ενός πολυθεματικού προϊόντος χρειάζεται ένα εσωτερικό δίκτυο που θα συνδέει με συστηματικό τρόπο και φαντασία τα θεματικά πεδία, αναδεικνύοντας την ταυτότητα του τόπου, κεντρίζοντας τη φαντασία, γιατί ένα μεγάλο μέρος της απόλαυσης ενός προορισμού είναι εγκεφαλικός και ψυχολογικός.

Ο στόχος της πολυλειτουργικής ανάπτυξης της πόλης ως τουριστικού προορισμού αποβλέπει και στην υπέρβαση της εποχικότητας. Το Κ.Π.Ε. οργάνωσε μια αρχική πρόταση με την οποία συνδέει σ' έναν άυλο δρόμο τουρισμού τις θεματικές προτάσεις που προσφέρει ο τόπος και οι οποίες είναι: η αρχαιολογική, η περιβαλλοντική, η παραγωγική, η άυλη και η μουσειακή κληρονομιά.

## **Το τοπίο (landscape)**

Τοπίο σημαίνει «μία περιοχή, όπως γίνεται αντιληπτή από ανθρώπους, ο χαρακτήρας του οποίου είναι το αποτέλεσμα της δράσης και αλληλεπίδρασης των φυσικών και / ή ανθρώπινων παραγόντων». (ΥΠΕΚΑ, 2004) Τοπίο είναι το σύνολο των μορφών, του μοτίβου, των χρωμάτων, των ήχων, των βιοτικών και αβιοτικών στοιχείων, που αλληλεπιδρούν με τις γνωστικές και τις συναισθηματικές εμπειρίες του ανθρώπου και οδηγούν στη δημιουργία ενός αισθήματος, εκτίμησης, απόλαυσης, ανάκλησης μνημών κ.α.

Το τοπίο και οι ειδικές θεματικές που προσφέρει θα πρέπει να δικαιώνει το αντίτιμό της επιλογής του τουρίστα. Το Κ.Π.Ε. υποστηρίζει την αισθητική ανάδειξη και αποκατάσταση του εκάστοτε τοπίου, την απομάκρυνση των σκουπιδιών και άλλων αισθητικών οχλήσεων, το φωτισμό, τις τουαλέτες κ.λ.π. ώστε ο δήμος της πόλης να προβεί στις αναγκαίες ενέργειες.

## **ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΠΕ**

### **Στα μονοπάτια του Βερμίου**

Το όραμα: Τα πολλά ορεινά μονοπάτια του βουνού να ανοιχθούν και να σημανθούν με GPS, να καταγραφούν τα σημαντικότερα φυτά και ζώα της περιοχής και να διασωθούν οι λαϊκοί μύθοι και τα ιστορικά γεγονότα που συνδέονται μ' αυτά. Επίσης να δημιουργηθεί ομάδα επαγγελματιών οδηγών ορεινών διαδρομών, εκπαιδευμένων στη διαχείριση ομάδων, με γνώσεις πρώτων βοηθειών, αλλά και ανάδειξης των εποχιακών χαρακτηριστικών των μονοπατιών. Έτσι οι ορεινές διαδρομές ως ολιστική πρόταση φυσιολατρικού, αθλητικού, περιβαλλοντικού τουρισμού και φυσικής ζωής θα μπορούσαν να αποτελέσουν πόλο έλξης συγκεκριμένης ομάδας τουριστών.

Η πράξη: Το φυσικό περιβάλλον του Βερμίου, ως προορισμός που δίνει έμφαση στο χειμερινό τουρισμό, προσφέρει ευκαιρίες για αναρριχήσεις, για ορειβασία και για αθλητικές δραστηριότητες που έλκουν ένα συγκεκριμένο κοινό είναι ιδιαίτερα προσιτό, καθώς διαθέτει καλές οδικές υποδομές, ήρεμο τοπίο και ήπιο μικροκλίμα. Για το σκοπό αυτό σε συνεργασία με συλλόγους φυσιολατρικούς, το στρατό, το δασαρχείο και το δήμο έχει ξεκινήσει μια προσπάθεια καταγραφής με GPS των ιστορικών μονοπατιών του Ανατολικού Βερμίου, καθαρισμού, σήμανσης, καταγραφής της χλωρίδας, ενώ συλλέγονται ιστορίες και μύθοι που συνδέονται με τα μονοπάτια. Η πρώτη προσπάθεια τουριστικής ανάδειξης και αξιοποίησης θα γίνει το καλοκαίρι σ' ένα διήμερο ορεινής πεζοπορίας και διαμονής στη φύση (διάσχιση του εμπορικού δρόμου που συνδέει την περιοχή της Νάουσας με Κοζάνη - Δυρράχιο - Τεργέστη). Το μονοπάτι παρουσιάζει ενδιαφέρον καθώς διαθέτει σπάνιους ίταμους - φυσική κληρονομιά, η διαδρομή προκαλεί έντονα συναισθήματα, ενώ τα ιστορικά γεγονότα καθώς και οι λαϊκοί μύθοι που συνδέονται με το μονοπάτι είναι ενδιαφέροντες και εξάπτουν την φαντασία. Το Κ.Π.Ε. με την εμπειρία που διαθέτει στην υλοποίηση δράσεων στο δάσος (εκπαιδευτικά προγράμματα) ενισχύει τη συλλογική προσπάθεια (συλλέγει ιστορίες και μύθους μέσω της ηχογράφησης διηγήσεων των γηραιότερων, οργάνωσε ημερίδα- συνάντηση εργασίας των φορέων που θα μπορούσαν να συνεργαστούν, οργανώνει διήμερο ορεινής διαβίωσης, συνεργάζεται με το δήμο στην έκδοση χάρτη των μονοπατιών).

### **Οίνος και γεύση**

Το όραμα: Η Νάουσα και η περιοχή της παράγει και οινοποιεί μια ξεχωριστή ποικιλία κόκκινου κρασιού, το ξινόμαυρο - κρασί ΟΠΑΠ. Γύρω από την καλλιέργεια της αμπέλου και την παραγωγή του κρασιού υπάρχουν συνήθειες, εργασίες και έθιμα που δίνουν τη δυνατότητα ανάπτυξης με υποδειγματικό τρόπο του οινικού τουρισμού και της γευσιγνωσίας. Χρονικά τα παραπάνω εκτείνονται από τον Οκτώβριο ως τον Δεκέμβριο όπου οι επισκέπτες μπορούν να γνωρίζουν, να παρακολουθήσουν, να συμμετέχουν αλλά και να γευτούν τη διαδικασία προετοιμασίας, παραγωγής και εμφιάλωσης του κρασιού και του τσίπουρου και να βιώσουν τη μοναδική εμπειρία μιας άλλης πρότασης διασκέδασης κατά τη διάρκεια του "βρασίματος" του τσίπουρου συνδυασμένη με την πλούσια γαστρονομία της περιοχής. Οι επισκέψεις

σε αμπελώνες και σε οινοποιεία συνδυάζονται με γλέντι με παραδοσιακή μουσική, διαμονή σε ξενοδοχεία και ξενώνες της περιοχής.

Η πράξη: Η πρόταση για να εδραιωθεί θα πρέπει να συνδυάζει τη συμμετοχή στη διαδικασία παραγωγής του κρασιού και του τσίπουρου, την περιοδεία στα “ρακοκάζανα”, την τοπική γευσιγνωσία, με την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος, αγροτουριστικά ζητήματα, ζητήματα πράσινου τουρισμού. Το Κ.Π.Ε. στηρίζει το όλο εγχείρημα υλοποιώντας πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που αφορά στο κρασί (και στις βιολογικές καλλιέργειες), διοχετεύοντας τον εκπαιδευόμενο πληθυσμό στα οινοποιεία, αξιολογώντας και ζωντανεύοντας τους δρόμους του κρασιού.

### **Μουσειακή αρχαιολογική κληρονομιά**

Το όραμα: Ο εξωτισμός αποτελεί ένα συστατικό της ιδιαιτερότητας του τόπου και του τοπίου που για τον επισκέπτη λειτουργεί σαν νέο πεδίο εμπειρίας λαογραφικά, ανθρωπολογικά και οικολογικά, με αποτέλεσμα να τον συναρπάζει και να βιώνει το οδοιπορικό του στην περιοχή σαν περιπέτεια. Για να αναδείξουμε όλα τα πεδία εξωτισμού (νερόμυλοι, εργοστάσια, κούλες και κονάκια, άλση και μονοπάτια, δρώμενα και έθιμα), συνδέουμε τους μύθους, τις παραδόσεις, την ιστορία με το τοπίο. Ο μύθος(παρηγορία) χρειάζεται και υπάρχει σε κάθε τοπίο και με αυτή την έννοια πρέπει να το δούμε σαν ζωτικό συστατικό, σαν την παρηγοριά του επισκέπτη.

Πράξη: Σύνδεση των μικρών μουσείων και οικομουσείων της περιοχής και η ανάδειξή τους. Τα οικομουσεία είναι περιοχές ιδιαίτερου επιστημονικού και οικολογικού ενδιαφέροντος. Χαρακτηρίζονται από υπαίθριες διαδρομές γνωριμίας με το σύνολο των μνημείων της περιοχής, συνδέονται και προωθούν την περιβαλλοντική εκπαίδευση.

### **Αρχαιολογική κληρονομιά**

Το ΚΠΕ ενισχύοντας την αρχαιολογική κληρονομιά του τόπου μας συν διαμορφώνει με τη ΙΖ ΕΠΚΑ μια ενδιαφέρουσα διαδρομή που ξεκινά από το Νυμφαίο (Ισβόρια) στη Σχολή Αριστοτέλη, προχωρά στο αρχαίο θέατρο της Μίεζας και καταλήγει στους μακεδονικούς τάφους των Λευκαδίων (Ανθεμίων, Κρίσεως και Κινχ). Στόχος είναι η ενθάρρυνση της συνέργειας μαθητών, φοιτητών και πολιτών, η καλλιέργεια σεβασμού στο φυσικό περιβάλλον και στις ιστορικές και πολιτιστικές παραδόσεις, η διαμόρφωση τοπικών δικτύων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινωνίας των πολιτών σε θέματα που αφορούν στην κατανόηση της πολιτιστικής ταυτότητας, στο σεβασμό της βιοποικιλότητας και στην προστασία των φυσικών τοπίων, προκειμένου να γίνει συνείδηση και καθημερινή πρακτική η εναρμόνιση με το φυσικό περιβάλλον, τις κοινωνικές αξίες και την πολιτιστική ποικιλότητα.

### **Μουσειακή κληρονομιά**

Ο βιομηχανικός τουρισμός απευθύνεται σ’ ένα ευρύτερα καλλιεργημένο κοινό, με σκοπό τη γνωριμία με σημαντικά έργα του βιομηχανικού πολιτισμού. Ως τέτοια λαμβάνονται οι βιομηχανικές και προβιομηχανικές εγκαταστάσεις (π.χ. οινοποιεία, σουσαμόμυλοι, αλευρόμυλοι, μπατάνια, κ.ά.), τα μέσα και έργα συγκοινωνίας και μεταφοράς, τα τεχνικά έργα υποδομής, οι φυσικοί τόποι βιομηχανικής εκμετάλλευσης. Στόχος είναι η κατανόηση των πολιτισμικών αξιών και της σημασίας προστασίας της βιομηχανικής κληρονομιάς ως κομμάτι της νεότερης ιστορίας του τόπου. Χαρακτηριστικό παραδείγματα το βιομηχανικό μονοπάτι στη Νάουσα μια πολιτιστική διαδρομή που υλοποιεί το Κ.Π.Ε. και περιλαμβάνει προβιομηχανικά και

βιομηχανικά υδροκίνητα μνημεία, τα αρχιτεκτονικά στοιχεία τους, παραδοσιακές γειτονιές, την κουλτούρα εργατών- εργοδοτών, τις διατροφικές τους συνήθειες κ.ά

### **Άυλη κληρονομιά**

Το όραμα: Ο όρος «άυλη πολιτιστική κληρονομιά» αναφέρεται σε παραδόσεις ή ζωντανές εκφράσεις που έχουν κληροδοτηθεί από τους προγόνους μας, όπως προφορικές παραδόσεις, παραστατικές τέχνες, κοινωνικές πρακτικές, γιορτές και τελετές, γνώσεις και πρακτικές που σχετίζονται με τη φύση και το σύμπαν ή γνώσεις και τεχνικές για δημιουργία χειροποίητων κατασκευών (Unesco, 2002).

Είναι σημαντικό να αναδειχθεί και να καταγραφεί ο άυλος πολιτισμός της περιοχής μας ώστε ο επισκέπτης να ζει μια αισθητική και εικαστική περιπέτεια μέσω της διασύνδεσης του περιβάλλοντος με την κοινωνία, του σύγχρονου τρόπου ζωής με την παράδοση και το μύθο.

Η πράξη: Υλοποιούμε πολιτιστικές δράσεις συνδυάζοντας θεματικές διαδρομές και δράσεις με ανθρώπους, της φωτογραφίας, της ζωγραφικής, του θεάτρου. Το δράμα, η τεχνική του landart, η φωτογραφία είναι εργαλεία στην επίτευξη των στόχων μας. Σε κάθε δράση και δραστηριότητα μας αναδεικνύουμε την παραδοσιακή γαστρονομία της περιοχής, συνταγές και υλικά, επισημαίνουμε διατροφικές συνήθειες που λανθασμένα έχουν ξεχαστεί, παραδοσιακά επαγγέλματα που ξεχνιούνται (βαρελάς), κ.ά. Η κατασκευή μάσκας (πρόσωπος) και η γνωριμία των εκπαιδευομένων μας με τους τεχνίτες κατασκευής μάσκας και η συζήτηση μαζί τους βοηθά να γνωρίσουν το προδιονυσιακό δρώμενο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και προστατεύεται από την UNESCO.

### **ΕΠΙΛΟΓΟΣ**

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, η ενσυνείδητη διατήρηση διακριτής ταυτότητας της κάθε περιοχής απαιτεί διαφορετικότητα και μοναδικότητα. Κακόγουστα, ψεύτικα, βιομηχανικά αναπαραγόμενα γεγονότα, εκδηλώσεις και αξιοθέατα, δεν μπορούν να σταθούν στο χρόνο καθώς οι μορφωμένοι, υποψιασμένοι επισκέπτες στέκονται με κριτική ματιά και τα απορρίπτουν. Το Κ.Π.Ε. συνεργάζεται με κάθε ενδιαφερόμενο (συλλόγους, ΟΤΑ, επαγγελματίες, εθελοντές) σε μια προσπάθεια να διαμορφωθεί το κατάλληλο κλίμα προσφοράς μιας διαφορετικής, αληθινής, βιωματικής εμπειρίας στους επισκέπτες.

Είναι εύκολο μια καλή ιδέα να καταλήξει kitsch αν δεν γίνει με σοβαρότητα, συνέπεια και προσοχή. Επιβάλλεται οι ευαισθητοποιημένες κοινωνικές ομάδες της περιοχής μας να λειτουργήσουν ως συσσωρευτές δεδομένων μνήμης που θα εκτιμήσουν και θα αναδείξουν τον ιδιαίτερο υλικό και άυλο πολιτισμό της περιοχής μας βασικό στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής και ατομικής μας ταυτότητας.

### **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

Unesco, (2004), Άυλη πολιτιστική Κληρονομιά,  
<http://www.unesco.org.cy/Programmes>

Ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία του τοπίου,  
<http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=c%2FsYAENZIDo%3D&tabid=559>

Territorial European Cultural Networks for Citizens, (2011),  
<http://www.culturenet.net>